

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาครู*

เพ็ญพิศุทธิ ใจสนิท¹ ชุทธิ สุวรรณ²
วิจิต เทพประสิทธิ์, กฤติยา อริยา, สายรุ่ง ธิตา³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์เพื่อพัฒนา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา กระบวนการคิด เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ แบบวัดประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายงานความคิดเห็นจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบันทึกผลการสะท้อนความรู้สึกลังการ เรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test dependent) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคูรมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนรู้เท่ากับ 25.24 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักศึกษาคูรมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ในด้านบวก โดยมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ในรายวิชาและการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทำให้นักศึกษารู้จักควบคุมการใช้จ่ายและมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลก่อนตัดสินใจเชื่อ รู้จักคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว นอกจากนี้ยังได้ฝึกการพัฒนาระบวนการคิดของตนให้ เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เพื่อเป็นเกราะป้องกันตนเองจากภัยคุกคามหรือปัญหาต่างๆ รวมทั้ง ได้แสดงความคิดเห็น จากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ช่วยให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ที่ ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย ได้ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ข้อมูลจากสื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ทั้งประโยชน์ต่อตนเอง และต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ: สื่อออนไลน์, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, เศรษฐกิจพอเพียง, นักศึกษาคูร

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2560

¹ รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: drpen_jai@yahoo.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Learning Management by Using Online Media for Developing Critical Thinking, and Way of Life in Accordance with Sufficiency Economy of Teacher Students^{*}

Penpisuth Chaisanit¹ Chusri Suwan²

Wichit Theprasit, Kritiya Ariya, Sairung Thita³

Abstract

The purposes of this research were to study the effect of learning management by using online media for developing critical thinking and way of life following sufficiency economy of teacher students. The sample were the students at the Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University who enrolled in the course of Instructional Management for Thinking Process. Research instruments were lesson plans using online media, critical thinking evaluation form, report of using revenue – expenses account and learning log. The data were statistically analyzed using mean, standard deviation, t-test dependent and the qualitative analysis.

The results of the study found that after learning by using online media, the average score of critical thinking was 25.24 respectively which was higher than the score before teaching 18.96 the statistically significant level of .001. The opinions of students toward way of life following sufficiency economy of the teacher student tended to confident. By way of life following sufficiency economy, the students agreed that they could learn to control their expenses discreetly and consume moderately by making revenue - expenses account. They spent life rationally by collecting data around and analyze them before making decisions. Also, they could demonstrate ways to solve the problems creatively by carefully considering the cause and effect of things. Furthermore, the students could learn about risk management that they have to prepare themselves for the likely impacts and changes coming to their life. For example, to prevent an insufficient of resources in the future, they had saved the electricity, the water, the gas, etc. Similarly, they had planned to do exercise, eat healthy food, and take more rest; to avoid illness. Besides, the student mentioned that the teaching method of this course could substantially improve their thinking process; such as think positively, listen deeply, live consciously to handle with troubles or problems in life. Also, they strongly intend to employ this method for their effective teaching in the future.

Keywords: Online Media, Critical Thinking, Sufficiency Economy, Teacher Students

^{*} Research Article from Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, 2017

¹ Associated Professor, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: drpen_jai@yahoo.com

² Assistant Professor, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³ Lecturer, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการแพร่กระจายและการเชื่อมโยงของข้อมูลทั่วโลก ก่อให้เกิดสังคมออนไลน์ที่นิยมแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างหลากหลาย รวดเร็ว ทั้งข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นเท็จ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ (Critical Thinking) จึงกลายเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาหาข้อสรุปจากข้ออ้างหรือประเด็นการโต้แย้งที่เกิดจากความคลุมเครือของข้อมูล ที่มีลักษณะเป็นการกล่าวอ้าง การโฆษณาชวนเชื่อ หรือการแสดงความคิดเห็น (เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2557) ตลอดจนความคิดเห็นในลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบันทำให้ผู้รับข้อมูลจำเป็นต้องรู้เท่าทันในการรับข้อมูล มีวิจรรณญาณในการใช้ข้อมูล สามารถนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ใช้ข้อมูล โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดของผู้เรียน มีหน้าที่จัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเรียนรู้อย่างยั่งยืนจึงต้องมีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนานักศึกษาคูให้พร้อมที่จะเผชิญข้อมูลลักษณะดังกล่าวได้อย่างชาญฉลาด สามารถพิจารณาข้อมูล โดยใช้กระบวนการทางปัญญา เลือกใช้ข้อมูลได้อย่างมีคุณค่า ไม่ตกเป็นทาสของข้อมูล เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล โดยเฉพาะการดำเนินชีวิตของตนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9

ประกอบกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดจำเป็นที่จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของครู ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายของหลักสูตร (เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2553) และในปี พ.ศ. 2557 สถาบันทางการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ได้ประกาศเรื่องการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดระดับอุดมศึกษา (U-NET) และการสอบวัดการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ (Critical Thinking) สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีก่อนสำเร็จการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF) (www.manager.co.th/AstvWeekend/ViewNews.aspx?NewsID., 2557) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการที่นักศึกษาคูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ

นอกจากนั้นการผลิตบัณฑิตครูยังต้องให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF) โดยสร้างคนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เร่งรัดการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นน้ำ ปรับกระบวนการตามหลักสูตรให้รองรับการเป็นบัณฑิตผู้ประกอบวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้เรียนเรียนรู้เทคโนโลยี แต่ไม่ได้เรียนรู้ที่จะคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจรรณญาณ ไม่ได้เรียนรู้ด้วยใจที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

(เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2553) ทั้งที่การคิดเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการจัดการกับข้อมูล เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ (เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2557) โดยเฉพาะปัจจุบันมีข้อมูลจากสื่อในโลกออนไลน์เผยแพร่อย่างหลากหลาย ช่วยกระตุ้นให้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว นับว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนมักใช้เวลาส่วนมากอยู่กับสื่อเหล่านี้ (มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, 2554) ดังปรากฏข่าวที่เด็กและเยาวชนตกเป็นผู้เสียหายจากการตกเป็นเหยื่อเพราะเชื่อข้อมูลผ่านสื่อโดยขาดวิจารณญาณในการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ และข่าวการตกเป็นเหยื่อของการ โฆษณาในกลุ่มคนทุกเพศวัย

การพัฒนา นักศึกษาครูให้รู้เท่าทันสื่อ มีวิจารณญาณ ในการบริโภคสื่อ สามารถใช้วิจารณญาณในการนำแบบอย่างที่ดีงามของการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาประพฤติปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้ที่มีอาชีพครูถือเป็นตัวแทนขององค์พระราชา มีหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีครูเป็นแบบอย่างที่สำคัญ ถ้าครูพึ่งตนเองไม่ได้ จะมีใจที่หันมาทุ่มเทให้กับลูกศิษย์ของตน ครูจึงต้องมีความมั่นคงในตนเองทั้งด้าน การใช้จ่ายพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ดังนั้นนอกจากครูจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนศิษย์แล้วครูยังต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย และเนื่องจากปัจจุบันข้อมูลที่ปรากฏในโลกออนไลน์มีอยู่หลากหลาย เป็นข้อมูลที่กระตุ้นเร้าให้เกิดการคิดได้หลายมุมมอง ขึ้นอยู่กับวิธีการคิดของผู้รับข้อมูล การนำสื่อจากโลกออนไลน์ที่เสนอข้อมูลหลากหลายมาเป็นประเด็นให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ ใ้ตรงตรง อย่างรอบคอบ เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลของข้อมูลและเกิดมุมมองของการนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง ทั้งยังช่วยให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทของสื่อในลักษณะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า และมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการคิด ในลักษณะต่างๆ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อันจะเป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนต่อไปในอนาคตได้ด้วย

จากความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความสำคัญของสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการคิด โดยเฉพาะแนวคิดตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ในการจัดกิจกรรม ร่วมกับการใช้ประเด็นคำถาม กระตุ้นการคิด การรวบรวมข้อมูล และการฝึกคิดวิเคราะห์ เพื่อใช้ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และประเมินข้อสรุป เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำแนวคิดที่ได้มาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ นับเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนา นักศึกษาครูให้เป็นบัณฑิตครูที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร การพัฒนาและผลิตรูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาครูหลังการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2553; ชูศรี สุวรรณ และคณะ, 2557; เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท และคณะ, 2558) ศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Silverblatt and Eliceriri, 1997; บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2539; เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์, 2540; อนงค์นาฏ รัสมิเวียงชัย, 2555) ศึกษาเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์, 2537; ชนาธิป พรกุล, 2544; ลาวัณย์ วิทยาอุทกพิกุล และคณะ, 2555) ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (คณะกรรมการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง, 2549; ประเวศ วะสี, 2541; สุเมธ ดันดิเวชกุล, 2549; สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง, 2550) และได้นำแนวคิดดังกล่าวมาออกแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจโดยใช้สื่อออนไลน์ เป็นขั้นที่ผู้สอนเสนอสิ่งเร้า โดยนำสื่อลักษณะต่างๆ จากโลกออนไลน์มานำเสนอเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความสงสัย และเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษารายละเอียดของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อ เพื่อหาคำตอบตามความสนใจหรือความสงสัย

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดประเด็นปัญหาและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดความสงสัยหรือกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการหาคำตอบจากสื่อที่นำเสนอ หรือผู้สอนอาจกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้พิจารณาหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูล หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา เพื่อคิดหาคำตอบในแต่ละประเด็นคำถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนได้นำผลการคิดที่แต่ละคนคิดไว้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มและให้สมาชิกกลุ่มทุกคนช่วยกันวิเคราะห์คำตอบทั้งหมดว่าเป็นไปในทิศทางใดบ้าง เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจัดหมวดหมู่ แล้วช่วยกันสรุปคำตอบของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างองค์ความรู้หรือหาข้อสรุป เป็นขั้นที่ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มนำเสนอสรุปผลการคิดของกลุ่ม โดยใช้แผนภูมิความคิด โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการเพื่อวางแผนการเขียนแผนภูมิความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูล สามารถเสนอข้อสรุปของกลุ่มได้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย น่าสนใจ โดยการใช้เส้น สี และภาพ เพื่อสื่อสารให้เพื่อนร่วมห้องได้ร่วมพิจารณาเปรียบเทียบความคิดของแต่ละกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการประเมินข้อสรุปให้ได้คำตอบที่สมเหตุสมผลมากขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินข้อสรุปและนำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้สอนนำเสนอข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันประเมินข้อสรุปเดิมว่ายังคงเป็นข้อสรุปที่ใช้ได้อยู่ หรือควรเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง รวมทั้งให้ผู้เรียนเสนอแนวคิดที่จะนำความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ไปปรับใช้ในสถานการณ์ใดได้บ้าง และจะนำไปใช้อย่างไร โดยการระดมสมองอย่างอิสระ หรือผู้สอนอาจเป็นผู้เสนอหรือกำหนดสถานการณ์ให้ แล้วให้ผู้เรียนร่วมกันระดมความคิดในการนำความรู้ที่เกิดขึ้น ไปประยุกต์ใช้

ซึ่งกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนดังกล่าวได้นำสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับข้ออ้างที่คลุมเครือ ประเด็นการโต้แย้ง รวมทั้งเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงผลของการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและผลของการดำเนินชีวิตที่ขาดเหตุผล ขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อให้ผู้รับข้อมูลได้เกิดการเปรียบเทียบข้อมูลในลักษณะต่างๆ และอิทธิพลของข้อมูลที่มีต่อการคิด รวมทั้งอิทธิพลของการคิดที่มีต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญที่ต้องการหาข้อสรุปหรือข้อยุติ การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนด การวิเคราะห์คุณภาพของข้อมูล การวิเคราะห์แนวโน้มหรือสมมติฐานที่อาจเป็นไปได้ การพิจารณาเชื่อมโยงสมมติฐานกับข้อมูลที่มีอยู่เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อยุติตามที่ต้องการ ขณะเดียวกันก็ต้องเปิดใจให้พร้อมที่จะประเมินข้อสรุปของตนเมื่อมีข้อมูลเพิ่มเติม การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงช่วยให้นักเรียนไม่ตกเป็นทาสของข้อมูลและยังสามารถนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดอีกด้วย (เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2557)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะดำเนินการทดลอง และระยะหลังการทดลอง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด จำนวน 4 หมู่เรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เป็นแนวทางการเรียนการสอนรายวิชา การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

2. แบบวัดประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบวัดประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดของเพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) และ ชุศรี สุวรรณ (2551) มีลักษณะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยกำหนดสถานการณ์และตัวเลือกให้ครอบคลุมองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย การระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการระบุความพอเพียงของข้อมูล การแยกแยะความ

แตกต่างของข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การลงข้อสรุปโดยการให้เหตุผลทั้งแบบอุปนัยและนิรนัย และการประเมินข้อสรุป จำนวน 40 ข้อ

3. รายงานความคิดเห็นจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย กำหนดให้แต่ละคนบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์ โดยให้นักศึกษา Download ข้อมูล แบบฟอร์มการบันทึกรายรับ-รายจ่าย ของธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ สมุดบันทึกรายรับ-รายจ่าย คริวเรือน เป็นต้น

4. บันทึกผลการสะท้อนความรู้สึกหลังการเรียนรู้ กำหนดให้นักศึกษานบันทึกความรู้สึก และความคิดเห็นของนักศึกษาที่เป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ในแต่ละสัปดาห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียดวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยแจ้งเป้าหมายการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์อย่างมีวิจรรย์ญาณ

ระยะที่ 2 ดำเนินการทดลอง ดำเนินการทดลอง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ และมอบหมายให้นักศึกษาทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์

ระยะที่ 3 หลังการทดลอง ประชุมนักศึกษาเพื่อรับฟังการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ และรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลจากแบบวัดประเมินการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที การคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณของ นักศึกษาครูระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ และจำแนกตามวิชาเอก

วิชาเอก	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	Sig. (2-tailed)
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
คหกรรมศาสตร์	40	19.50	3.12	25.17	2.67	39	11.867***	.000
พลศึกษา	35	18.05	3.12	24.37	2.41	34	10.897***	.000
ปฐมวัย	34	20.05	1.89	25.59	2.77	33	10.251***	.000
เคมี	35	18.20	3.01	25.85	1.89	34	13.661***	.000
นักศึกษาคู	144	18.96	2.94	25.24	2.43	143	22.831***	.000

*** แสดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาครมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์เท่ากับ 25.24 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสรุปรายงานความคิดเห็นจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายบันทึกผลการสะท้อนความรู้สึกลหลังการเรียนรู มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ แล้วสังเคราะห์จัดกลุ่มประเด็นความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สรุปรายงานเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาครมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีในทางบวก โดยมีความคิดเห็นที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการใช้จ่ายพอประมาณ ได้แก่ การรู้จักยับยั้งชั่งใจก่อนการใช้จ่าย ด้านความมีเหตุผล ได้แก่ มีทักษะการรวบรวมข้อมูล และเห็นความสำคัญของข้อมูลมากขึ้น ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ได้แก่ การรู้จักพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในทุกเรื่องที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. นักศึกษาครมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์เท่ากับ 25.24 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายวิชาเอกก็พบว่านักศึกษาทุกวิชาเอกมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกวิชาเอก

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์นักศึกษาครมีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 นั้นเพราะการจัดกิจกรรมเรียนรู้ได้นำสื่อจากโลกออนไลน์ที่นำเสนอข้อมูลที่มีความหลากหลาย เช่น Clip รายงานข้อมูลผลการวิจัย โฆษณาสินค้า ข่าวประจำวัน และละคร เป็นต้น มานำเสนอพร้อมตั้งประเด็นปัญหาหรือคำถามให้นักศึกษาได้สังเกตภาพ และฟังเสียง เพื่อรวบรวมและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กระตุ้นให้นักศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพิ่มเติมประกอบการวิเคราะห์สรุปหาคำตอบ และการที่นักศึกษาได้นำเสนอผลลัพธ์การคิดของทีม แลกเปลี่ยนความคิดกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการคิดใหม่ ซึ่งเป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณส่งผลให้มีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนรูสูงขึ้น รวมทั้งผู้วิจัยยังได้เลือกสื่อจากโลกออนไลน์โดยคำนึงถึงเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู รวมทั้งลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละประเภท และสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างความหมาย เกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามเป้าหมายการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญพิศุทธิ์ เนกมานุรักษ์ (2537) ชนาธิป พรกุล (2544) และลาวณิชย์ วิทยาอุทกกุล และคณะ (2555) ที่สรุปได้ว่า การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณผู้สอนควรจัด

กิจกรรม โดยคำนึงถึงการฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้องค์ประกอบที่สำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ต้องอาศัยกระบวนการรวบรวมข้อมูล การลงข้อสรุปและการประเมินข้อสรุปอย่างเป็นระบบ สัมพันธ์กับผลการวิจัยของเพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักศึกษาคู ตามรูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองขึ้น และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงกับงานวิจัยของ ชุศรี สุวรรณ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนา การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษาคู มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนบน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด นักศึกษาคูที่เข้าอบรมสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกกิจกรรม มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีเจตคติต่อการนำการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Bamhill (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ยุทธวิธีการสอนสำหรับการคิดวิจารณ์ของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ พบว่า ยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการสอนคิดวิจารณ์มากที่สุด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้เด็กได้สะท้อนคิดผ่านกิจกรรม และการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินค่าจากสิ่งที่นำเสนอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ใคร่รู้ เป็นสำคัญเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรอบคอบในการรวบรวมข้อมูลจากสื่อ มีความตั้งใจ และฟังมากขึ้น โดยในการจัดกิจกรรมระยะแรกผู้สอนอาจต้องใช้คำถามในลักษณะของการสอบซัก เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตอย่างรอบคอบ มีความละเอียดในการรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุม ทุกแง่มุม อาจตั้งคำถามแย้งหรือกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนคิดเปรียบเทียบและเปิดมุมมองใหม่ๆ ที่อาจมองข้ามไป โดยผู้สอนอาจจำเป็นต้องเปิดสื่อให้ดูซ้ำเพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมข้อมูลได้รอบคอบ ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์รายละเอียดอื่นๆ โดยเฉพาะลักษณะของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อว่าเป็นประเภทใด น่าเชื่อถือหรือไม่ เพื่อหาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลแล้ว ยังช่วยให้นักศึกษาได้ประเมินทักษะการรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการสังเกตของตนเองจากข้อมูลป้อนกลับของผู้สอน และยังเป็นแรงเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยผู้สอนจำเป็นต้องสื่อจากโลกออนไลน์ที่สนอมุมมองที่มีความหลากหลาย มีแง่มุมที่เป็นประเด็นขัดแย้ง (Conflict) หรือข้ออ้าง ข้อมูลที่มีลักษณะตรงข้าม 2 ทิศทาง ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (Dichotomous) เสนอข้อมูลทั้งที่เชื่อถือได้และไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่เหมาะสมควรทำ เป็นต้น เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนลงข้อสรุป และเพื่อให้การ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อจากโลกออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Cooperative Learning) เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการรับรู้และมุมมองของรับรู้ที่แตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการประเมินความคิดของตน การเปิดใจรับข้อมูล และการทบทวนความคิด (Rethink)

2. นักศึกษาครมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการใช้จ่ายพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีทางบวก โดยมีความคิดเห็นที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการใช้จ่ายพอประมาณ นักศึกษามีความคิดเห็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ รู้จักยับยั้งชั่งใจก่อนการใช้จ่าย เช่น ไม่ซื้อของตามคำโฆษณา จะมีความรอบคอบก่อนซื้อมากขึ้น ทำอะไรจะใช้เหตุและผลในการตัดสินใจ อธิบายเหตุผลได้ การหาข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อของ ซื้อของที่มีประโยชน์ และเหมาะสมกับราคา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายโอกาส หาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ

ด้านความมีเหตุผล นักศึกษามีความคิดเห็นที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ มีทักษะการรวบรวมข้อมูลจากการเรียนรู้ทำให้เห็นความสำคัญของข้อมูลมากขึ้น เช่น มีการรวบรวมข้อมูลก่อนที่จะเชื่อ รวบรวมข้อมูลก่อนตัดสินใจ ทำให้คิดอย่างรอบคอบ มีเหตุผลก่อนตัดสินใจในการทำด้วยการรวบรวมข้อมูลก่อนจากหลายแหล่งเพื่อพิจารณาข้อมูลที่เชื่อถือได้ ช่างสังเกตมากขึ้น

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว นักศึกษามีความคิดเห็นที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ทำให้มีการพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในทุกเรื่องที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง คือ มีการประหยัดทรัพยากรและใช้ทรัพยากรรอบตัวอย่างคุ้มค่า รู้จักประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ นำวัสดุของเหลือใช้หรือที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือประดิษฐ์เป็นของต่างๆ สามารถคิดต่อยอดดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้มีประโยชน์สูงสุด และเห็นคุณค่าของสิ่งของมากขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ นักศึกษาครมีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในทิศทางบวกทั้งทางด้านการใช้จ่ายพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ทั้งนี้เนื่องจากสื่อจากโลกออนไลน์นั้นผู้วิจัยได้เลือกมีความเป็นปัจจุบัน สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตที่ขาดเหตุผล ขาดการไตร่ตรอง การเชื่อคำโฆษณา ทำให้นักศึกษาได้รับรู้ข้อมูลที่มีลักษณะมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องของความมีเหตุผลตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการจัดกิจกรรมมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดความสนใจ สงสัย ใคร่รู้และเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษารายละเอียดของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อ มีแรงจูงใจในการรวบรวมข้อมูล เพิ่มเติมที่ครอบคลุมและเพียงพอในการหาคำตอบในแต่ละประเด็นคำถาม รวมทั้งในขั้นตอนของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้นักศึกษาได้

มองเห็นวิธีการคิดที่หลากหลายจากผู้อื่น สร้างองค์ความรู้หรือหาข้อสรุปด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูศรี สุวรรณ และคณะ (2557) และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท และคณะ (2558) ที่วิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนภูมิความคิด ซึ่งมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม เป็นผู้รวบรวมข้อมูล ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ฝึกการเปิดใจรับข้อมูล การประเมินข้อสรุป และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thomson (2009) และ Lennon (2014) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนคิดวิจารณ์ในมหาวิทยาลัย พบว่า วิธีการที่ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้และได้ผลคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกันผ่านการใช้คำถามของผู้สอนอย่างเป็นระบบ

อีกทั้งการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้ใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจและง่ายต่อการเข้าถึงของนักศึกษาจึงสนับสนุนให้การเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักศึกษามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กิดานันท์ มลิทอง (2546 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ ปาเส, 2553) ที่ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนรู้ไว้ว่าสื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนที่ยู่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง และช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่เบื่อหน่ายการเรียน ทำให้มีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในเนื้อหาที่เรียน ทั้งยังช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น และยังช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษาเป็นรายบุคคล ด้วยประสิทธิภาพของการจัด การเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ และคุณค่าของสื่อที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงส่งผลต่อการพัฒนาความคิดเห็นในทางบวกต่อการนำผลการเรียนรู้ไปใช้ ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สัมพันธ์กับที่กระทรวง มหาดไทย (2549) ได้เสนอไว้คือ มีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประเมินตนเองเพื่อรู้จักตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง “พึ่งตนเอง” โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหา รู้จักการจัดทำบัญชี รับ – จ่าย ควบคุมการใช้จ่ายในครัวเรือน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ สร้างวินัยการใช้จ่ายเงิน และออมเงิน ส่วนที่เหลือจ่ายไว้กับกลุ่มการเงินหรือสถาบันการเงิน ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยและรู้เท่าทันกระแสบริโภคนิยม “อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร” มีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันให้กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ได้เพื่อน เป็นที่รัก และเกิดเป็นวัฒนธรรม ที่ดี ที่จะช่วยลดความเห็นแก่ตัวและสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในจิตใจ และผลแห่งการปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิตแก่นักศึกษาได้ดำเนินชีวิตอย่างมี

ความสุข มั่นคง รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นต่อไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เพราะข้อมูลจากสื่อออนไลน์ที่นำเสนอสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในสำหรับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้สอนจึงควรนำสื่อออนไลน์ที่เสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์จากการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ โดยควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลจากสื่อทั้งลักษณะของข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบเพื่อให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ และเปรียบเทียบ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาจากการโต้แย้งหรือการได้เห็นมุมมองที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย. (2549). *หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: อาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *แคตตาล็อกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี สุวรรณ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนบน*. ปรินญาปรัชญาคุณกวีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- บุญรักษ์ บุญยะเขตมามา. (2539). *ฐานันดรที่สี่ จากระบบโลกถึงรัฐไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์วิชาการ.
- ชูศรี สุวรรณ และคณะ. (2557). *การพัฒนาทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการนำเสนอ โดยใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนภูมิความคิดสำหรับนักศึกษาครู*. รายงานการวิจัย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ประชาคมตำบล: ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. (2537). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรคุณกวีบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2553). *เอกสารคำสอนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- _____. (2557). *เอกสารคำสอนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการระดมสมองและแผนภูมิความคิดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และความสามารถด้านภาษาของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่าย. รายงานการวิจัย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2554). *เด็กไอทีรู้ทัน พ.ร.บ. คอมฯ*. กรุงเทพฯ: เอเชียแปซิฟิก ออฟเซ็ท.
- ลาวณิชย์ วิทยาพฤกษิกุล และคณะ. (2555). *ชุดฝึกอบรมสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทางการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.). (2557). *การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ระดับอุดมศึกษา*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: www.manager.co.th/AstvWeekend/ViewNews.aspx?NewsID...
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. (2550). *แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง จากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2553). *สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Media and Technologies for Education)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อนงค์นาฏ รัตมีเวียงชัย. (2555). *การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ*. รายงานการวิจัย. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. (2540). *การวิเคราะห์ระดับมีเดียลิตเตอร์เรซีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย*. ปรินซิพนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Barnhill, Edith Jane. (2010). *Teaching Strategies for Critical Thinking: Perception of Liberal Arts Faculty*. A Dissertation Ed.D., University of Arkansas.
- Lennon, Nancy K. (2014). *How Professors Infuse Critical Thinking into College Course*. A Dissertation Ed.d., Seton Hall University.

Thomson, Janet. (2009). *To Question or Not to Question: The Effects of Two Teaching Approaches on Students' Thinking Dispositions, Critical Thinking Skills, and Course Grades in A Critical Thinking Course*. A Dissertation Ph.D., Capella University.

Silverblatt Art & Eliceriri, Ellen, M. (1997). *Dictionary of Media Literacy*. Westport, CT: Greenwood Press.
